

DET TALTE ORD GÆLDER

BESVARELSE AF SAMRÅDSSPØRGSMÅL B OM FORSVARSMINISTERIETS BESVARELSE TIL TILSYNET MED EFTERRETNINGSTJENESTERNE OM BEHANDLING AF RÅDATA (AFHOLDES DEN 21. MARTS 2023 KL. 14)

Først og fremmest vil jeg gerne takke for indkaldelsen til samrådet her i dag.

Det er vigtigt, at vi i Danmark har velfungerende efterretnings-tjenester, som vi kan have tillid til. Derfor er det også vigtigt, at vi i Folketinget får lejlighed til at drøfte de generelle rammer for tilsynet med efterretningstjenesterne.

Når det er sagt, så vil jeg indledningsvis gerne understrege, at vi i den konkrete sag har at gøre med højt klassificerede oplysninger om FE's aktiviteter og kapaciteter. Jeg kan ikke komme nærmere ind på sådanne oplysninger under et samråd.

Derfor er det også begrænset, hvad jeg kan sige som svar på dagens samrådsspørgsmål. Det vil nok også være tilfældet for nogle af mine svar på de supplerende spørgsmål, som I måtte have efterfølgende.

Det er ikke ensbetydende med, at spørgsmål om efterretningstjenesterne, der vedrører klassificerede forhold, ikke kan drøftes mellem regeringen og Folketinget. Det kan de sagtens. Men drøftelser af den slags spørgsmål på efterretningsområdet sker i Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne. Sådan er de parlamentariske spilleregler. Spilleregler, som Folketinget selv har vedtaget.

Jeg vil naturligvis dele de oplysninger med jer, som jeg kan. Men jeg håber også, at I har forståelse for, at der er forhold, som jeg ikke kan komme ind på i dette forum.

Baggrunden for dagens samrådsspørgsmål er den beretning, som Undersøgelseskommissionen om FE afgav i december 2021. Selve beretningen var højt klassificeret, men som det fremgik af den offentliggjorte sammenfatning, så konkluderede kommissionen bl.a., at der ikke var grundlag for at rejse kritik af FE eller af de hjemsendte medarbejdere.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne – også kaldet TET – har haft adgang til hele kommissionens beretning. TET har på baggrund af beretningen sendt nogle opfølgende spørgsmål til Forsvarsministeriet. Det er de spørgsmål, som Forsvarsministeriet i samarbejde med Justitsministeriet svarede på i januar.

Jeg kan ikke komme ind på de nærmere detaljer om de spørgsmål, som TET har stillet, da de berører klassificerede forhold. Men jeg kan bekræfte, at spørgsmålene bl.a. handler om fortolkning af FE-loven i forhold til TET's kompetenceområde.

Hovedbudskabet i Forsvarsministeriets svar er, at TET ikke har til opgave at føre kontrol med FE's indhentning og videregivelse af de såkaldte rådata.

Baggrunden for det er, at FE-loven fra 2013 fastsætter, at TET skal føre kontrol med FE's behandling af oplysninger om personer, der er hjemmehørende i Danmark. Dermed omfatter TET's kompetence altså ikke andre grupper af personer.

Det er en vigtig pointe. For det kendetegnende for rådata er, at det ikke er muligt at afgøre, hvilke oplysninger der ligger gemt i disse data, før de bearbejdes, f.eks. ved at de dekrypteres eller oversættes. Det er altså data, som FE ikke selv kender indholdet af.

Da det dermed pr. definition ikke er muligt at fastslå, om der i rådata indgår oplysninger om personer, der er hjemmehørende i Danmark, så er det forudsat i FE-loven, at TET ikke skal føre tilsyn med FE's indhentning og videregivelse af rådata.

Efter loven har TET dog til opgave at føre kontrol med, at FE overholder reglerne for, hvornår rådata skal slettes. Og så fører TET også kontrol med, at FE ikke uberettiget foretager søgninger i rådata efter oplysninger om personer, der er hjemmehørende i Danmark.

Men det er også vigtigt at holde sig for øje, at i det øjeblik rådata er blevet bearbejdet og dermed f.eks. indgår i FE's analysearbejde, så vil disse data blive omfattet af TET's kompetence, hvis de vedrører personer, der er hjemmehørende i Danmark.

Der sidder måske nogle her i dag, som er bekymrede for, om der er et effektivt tilsyn med FE, når nu der ikke bliver ført kontrol med FE's indhentning og videregivelse af rådata.

Men her er det vigtigt, at man husker på, at FE's efterretningsmæssige virksomhed er rettet mod forhold i udlandet. FE er altså ikke sat i verden for at indhente oplysninger om personer, der er hjemmehørende i Danmark.

Men der er også en anden og meget vigtig pointe: Når Forsvarsministeriet nu har svaret TET, at TET ikke har til opgave at føre tilsyn med FE's indhentning og videregivelse af rådata, så er det ikke udtryk for nogen nyskabelse. Tværtimod. Det var den ordning, der blev indført, da Folketinget vedtog den gældende FE-lov i 2013.

Der er altså ikke tale om, at TET skal føre mindre kontrol end efter det tilsynsregime, som man indførte i loven fra 2013. Der er ikke lavet om på rammerne for tilsynet med FE, og det er fortsat nogle rammer, som sikrer et solidt og effektivt tilsyn.

Når alt det er sagt, så vil jeg gerne fortælle jer lidt om planerne for en revision af FE-loven og det tilsyn, der fremover skal være med FE.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har afsagt domme i to sager mod henholdsvis England og Sverige. Begge lande blev dømt for at have krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonventions bestemmelse om respekt for privatlivet.

Domstolen nåede overordnet set frem til, at der i begge lande var mangler ved kontrollen og tilsynet med indhentning af store informationsmængder.

Derfor er mange af de lande, som vi traditionelt sammenligner os med, i gang med overvejelser om, hvordan domstolens krav kan imødekommes i lovgivningen om deres respektive efterretningstjenester.

Det er det samme, som vi her i Danmark står over for.

Forsvarsministeriet er derfor i gang med en revision af FE-loven, der skal tage højde for de nye og skærpede krav til tilsyn, som kan udledes af dommene.

I første omgang er ministeriet i gang med at foretage en nærmere analyse af dommenes betydning for det tilsyn, der skal være med FE. Det arbejde indebærer også, at vi lader os inspirere af andre europæiske lande og deres overvejelser om kommende lovgivning på området.

En helt naturlig del af arbejdet med revisionen af FE-loven er også, at vi kigger på, hvordan tilsynet med FE's behandling af rådata skal se ud i fremtiden.

Som jeg indledte med at sige, så er det vigtigt, at vi i Danmark har velfungerende efterretningstjenester, som vi kan have tillid til.

Derfor er det også vigtigt for mig, at den nye FE-lov bliver til i en åben lovgivningsproces, hvor både Folketingets partier og de mange interessenter på området får mulighed for at blive inddraget og komme med input til lovforslaget.

Som oplyst i svaret på spørgsmål nr. 8 fra Forsvarsudvalget, forventer jeg, at lovforslaget bliver fremsat i næste folketingssamling.

Så jeg kan love jer, at det er en lovgivningsproces, som I her i Forsvarsudvalget kommer til at høre meget mere til og vil blive inddraget i.

Tak for ordet.